

Az olvasó 212 oldalnyi szöveg(elés)re, mellé-, azaz „el”beszélésre készülhet mindenféleről a világ minden tájáról, ha kezébe veszi a zEtna kiadó gondozásában megjelent *Szép kis történetek* című novelláskötetet. Balázs Attila történetei becsapósak, gyakran elvárják, hogy bedőljunk nekik, háborodjunk fel, vagy csak tegyünk úgy, fortyogjunk együtt az elbeszélővel, aki – bár minden történet más – úgy tűnik, csaknem azonos hozzáállással regél önmagáról vagy történelmi-irodalmi figurákról, esetleg a „bitliszkekről” és el nem csókolt csókokról. A *Szép kis történetek* elbeszélései rövidek, viccesek, szanaszét tartóak, mindent kétszer is elmondanak. Akadnak szépek, vagy végül megszépülők, mint az emlékek, vagy ha nem is szépek, de legalábbis kedvesek, tetszetősek. A mondatok versenyeznek egymással, melyik hogyan közvetítheti másképp, cifrábban, árulkodóbban vagy szebben ugyanazt, egy kis bővítéssel, toldással operálva. Így egyre kisebb részleteikben bomlanak ki a mesék. Balázs Attila ezzel folytatja az életművére eddig is jellemző anekdotázást és a különböző történések, helyek és emberek kollázssá fércelesését. Teszi ezt nemcsak kötetben belülre, hanem kívülre is utalva – pontosabban időben visszafelé, például előző, 2008-ban megjelent, *Kinek Észak, kinek Dél* című regényére.

Urbán Anikó 77

SZÉTTARTÓ TÖRTÉNETEK

Balázs Attila:

Szép kis történetek

A gyűjteményen belül az egymáshoz tartalmilag valamelyest kötődő novellákat a zárójelezett, kurzív alcímekkel hozza egymással összefüggésbe (*magyarok a nagyvilágban 1-4, Szenteltvíz Búváriskola 1-2*). Ezek alapján kirajzolódik a történeteket összefogó témák, vagy inkább hívószavak halmaza, úgymint Király utcai mesék, szanaszét vándorolt magyarok, egy-egy dalra írott elbeszélések, foci és valami más, azaz egyéb. A széttartó vonalak tehát már itt is felfedezhetőek, ám az ezáltal keletkezett ürességet feltöltik, kitöltik a történetek nüanszai. Balázs Attila egyik meséjét sem hagyja a levegőben lógni, tehát valahol a széttartó vonalak visszakanyarodnak és összeérnek. Hangulatilag jól kapcsolódó egységeket kínál a kötetben, akár egy szuszra végigolvasható, kettesével-hármasával vagy egyenként, hiszen mindegyik kínálkozik a tovább/átgondolásra. Ebben az olvasó teljesen szabad kezet kap, hiszen a kötet nincs ciklusokra bontva, sőt, láncba szedve következnek egymásra a novellák. Ez talán furcsának hathat, ha figyelembe vesszük, hogy a novellákon már húsz éve dolgozik az író.¹

Ezek a történetek nem nélkülözik a hihetetlen, csodás elemeket (mágikus realizmust), az asszociációs logikát és a hecc, az ugratás motívumait,

valamint az irreleváns felemelését. A *Bolygó Kerényi (magyarok a nagyvilágban)*, valamint a *Karácsonyfa, dzsörzé, tengerimalac (magyarok a nagyvilágban2)* című történetek hitelességre törekvése és ennek érdekében tett hivatkozásai és kiszólásai a történeteket a lényegüktől messzi indítják, és saját medrüket a szöveg folyása közben ássák. Így talán nehéz is kivenni, hogy miről akarnak szólni: New Buda alapításáról, Victor Hugo kapcsolatáról a magyarokkal, vagy tényleg egy örület felé haladó költő és egy kis tengerimalac végnapjairól. E két történetben, valamint John Wesley Oakról és a neokretenizmusról szóló elbeszélésekben is történelemkutatói és antropológiai munka nyomaira bukkanhatunk, de máshol is érezhető a tényszerűségre, a minél részletgazdagabb, mégis tömör megfogalmazásra való törekvés. Ugyanakkor ebbe a kommentár is belefér, mintegy elbeszélői nézőponttal egészítve ki azt, amit naplókban vagy épp a *Wikipédián* található az olvasó. Akár úgy előadva, ahogyan azt David Attenborough tette ismeretterjesztő természetfilmjeiben (*A titokzatos Afrika [pigmeus csalímese]*), vagy egészen nyeglén, cinkosan kuncogva az olvasóval egy abszurd részleten (*Eventyr, avagy a hattyú (egy előadás extraktuma a Dán Királyi Akadémiáról [Prof. Cuniculus])*).

Egyes elbeszélések a pornográfiát (*Szerelmem, Delphine [magyarok a nagyvilágban4]*), vagy a pillangó-effektus mintájára gyűrűző erőszakot (*A titokzatos Afrika [pigmeus csalímese]*, *Ali rabló és a negyven baba [Allah, a könyörület és irgalmas nevében. Bocsássa meg vétkeinket!]*) tematizálják, ugyanakkor a nevek keverésével ugratják az olvasókat, elvárják, hogy be is dőljünk nekik, hogy utána saját magukat leplezzék le (Gregory Pack –Pék György *Szerelmem, Delphine (magyarok a nagyvilágban4)*). Mások abszurd történetek, ahol Tito tapsol a „bitliszeknek”, egy kis nosztalgiát szűrve át a mondatok között, miközben mi is az értetlenkedő, ám szemfüles elbeszélővel együtt izgulunk, mikor, hol, mit csinálnak majd Újvidéken a fiatal zenészek (*Yellow Submarine [jesztördéj]*).

A kötet megidézi a reformkort és az ex-jugót, megszerettet nem túl fontos költőket, nem túl fontos politikus-testvéreket; fontos költőket, fontos politikusokat vagy delfinidomárokat már kevésbé. Az időben és térben mindenfelé és össze-vissza utazó elbeszélőnk pontos leírásaiban eltolódó hangsúlyokkal és az elbeszélői szerep átruházásával is találkozunk. A mesék egyetlen (időbeli) gátja a jelen, amit nem lépünk át – a múltból ugyan tekinthetünk a jelen (mint jövő) felé, ám tovább nem mehetünk. A *Szép kis történetek* fordulatossága elbeszélései nem követnek egy sémát, ha már rátaláltunk egy mintára, máris elengedhetjük, a következő mese már merőben más lesz. Ez a változatosság egyrészt Balázs Attila furfangos észjárásának és tehetségének, másrészt a gondosan összegyűjtött ötletek kidolgozottságának köszönhető. (*zEtna, Zenta, 2014*)

¹ <http://www.irodalmijelen.hu/2014-jul-20-1918/az-en-mesem-nem-kerek-hanem-tojas-alaku-vagy-banan>